

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József ur
kereskedésével szemben.

Hirdetmények.
előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Bérmenetlen levelek csak ismert kezektől
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSASALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVUPART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:
Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy hóra 1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ottasábos petitor egyszeri beiktatásért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttér 4 hasábos petitorért 20 kr.

Hirdést vagy reklamot magában foglaló
ujdonosság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debrecze. Szerda November 18.

231. szám.

A „Csokonai-kör” ünnepe.

(V. Gy.) Csak félig találó a czim,
mert a tegnapi ünnep nemcsak a „Cso-
konai kör”-é volt, hanem az egész intel-
ligens, művelt Debreczené, mely eljött
nagy fia születési házához, s szívében
kegyeletes szeretettel gondolt arra aki
ebben a szegény házacskában látta meg
először az élet világosságát, — azt az
életét, mely olyan kevés sugarat, kevés
fényt hintett utjaira, — hogy azután
annál nagyobb fény, el nem muló vilá-
gosság öveze nevé, emlékét a késői
utódok előtt.

S ott volt a város színe-java azon
az irodalmi estélyen, melyet Csokonai
emlékének szentelt, az ő halhatatlan ne-
vét zászlóján viselő társaság.

Jól esett végre együtt látnunk Deb-
reczen társadalmának azt az elemét, mely
hivatva van arra, hogy a város igazán
nagygyá, a kultúrét igényeinek meg-
felelővé tegye, azt az elemét mely a ri-
deg anyagi élet nyivánulásain kívül, a
szellemnek a lelkeinek is él, s a szellem
harcosainak is adózik elismerésével, há-
lájával.

Jól esett ott látnunk a társadalmi
élet összes tényezőinek elitjét — a vá-
rosi tisztikar élén álló polgármester mel-
lett, a katonai tisztikar vezetőjét a daliás
tábornokot, a zászló alatt kivonult lelkes
ifjúság mellett tanárait, egyesületek, inté-
zetek képviselőit — mindenünnen a
színe java.

Szinte repesett az ember szíve örö-
mében látva az egybegyült ünneplőket, s
látva az arcaikon kigyuló lelkesedés
lángját, melyből mi is nemcsak lelkesed-
ést merithetünk, hanem vizsgáztató, biz-
tató, tudatát is annak, hogy a tucatzem-
berek közönye ne verje le lelkiünk szár-
nyalatát, ne csökkente az eszményiek
diadaláért harczoló lelkesedésünk hevéit,
s ne lohaszsa munkakedvünket, s egy
jobb, szebb jövőbe vetett bizalmunkat —
mert akiknek érdemes imni, akikért érde-
mes utmutató ösvényeket keresni a szel-
lemi élet végtelen birodalmában — akik-
nek megértése s elismerése jutalmazhat
sok meg nem érdemelt győtrődésért —
azok velünk vannak, utánuk jönnék, meg-
értének.

Az emléktábla leleplezése.

Az idő eleinte nem látszott kedvezni az
ünneplésnek. Fenyegetőzött, hogy esni fog és
szét mossa a közönséget, meg az ünnepi beszé-
deket. De végre is meggondolkozott, hogy
még se lesz emberesleges eljárás tőle a tulsá-
gos novemberbeszédés a Csokonai-kör ünne-
plésé, épen olyankor, amikor az egy költőt
ünnepl.

Csakugyan tiszteletteljesen félre vonultak
a síró fellegek és a nap mosolygva ragyogott
rá az ünneplő közönségre, sugaraival beara-
nyozva a Csokonai Vitéz Mihály születése
helyét jelölő márványtáblát.

Az ünneplésnek ez az első része vára-
kozásokon felül jól sikerült. Két-három ezer
főre menő közönség jelent meg azon, elleve
a széles Kismester-utczának egész torkolatát
Hatvanutca felől. Azt irhatjuk, hogy az egész
város társadalmának valamennyi árnyalata
képvisele volt ott; s mi örvendetesen tapasz-
taltuk a példás jó rendet és helyes rendez-
kedést is, amik pedig vajmi ritkán fordulnak
meg hasonló sokadalomnál.

A Csokonai kör választmánya, mely az
ünneplést rendezte a kereskedő ifjak önkép-
ző egyesületének helyiségében (Csanak ház)
gyülekezett; innen indultak meg Vértési Ar-
nold vezetésével pont 3 órakor: Gérey
Kálmán id. Csanak József, K. Tóth Kálmán,
Márk Endre, Zádor Lajos, Domokos Kálmán,
Boozkó Sámuel, stb. vál. tagok.

A kismester utczai ev. ref. leány iskola
előtti utczát már akkor, mire odaérték, egé-
szben ellepte a közönség, melynek soraiban

közéletünk számos vezérferfiát láttuk, akiket
Komlóssy Arthur alelnök fogadott. Ott voltak
Simonffy Imre k. t. polgármester, Bészler
Lajos tanácsnokkal, Némethy Lajos lelkész,
Sághy Gyula üzletvezető, Beke Mihály, Len-
gyel Imre, Váczy János, dr. Baczony Lajos,
Jóó István, dr. Bayer Ferencz, Fazekas Sán-
dor, Cserhalmy tanítészeti igazgatók, a kol-
legiumi, keresk. akadémiái, főreáliskolái, gaz-
dasági tanítészeti tanárok csaknem teljes
számmal, ref. tanítói kar stb. Különösen jól
esett látnunk, és elismeréssel kell kiemelni
ezt is, hogy büszkén példát mutathassunk,
— a helybeli katona tisztikar. Bolla Kálmán
honvéd tábornok, Kranz 39. sorozatbeli, —
Ballács 15. huszárezredbeli — és Mayer Ede
honvédezedések és szép számú más tisztok
kíséretében vett részt Debreczen város intel-
ligens közönségének emaz irodalmi ünnepélyén.

A tanuló ifjúság több száz főnyi soka-
sága is kivonult: a kollégiumból, kereske-
delmi akadémiából és a főreáliskola 3 felső
osztályából. A torna egytel testületi és
zászló alatt érkezett Chappon Károly egyleti
művezető tanár vezetése alatt, úgy szintén a
főiskolai kántus is.

A diákok hosszú sorfalakat alkotva he-
lyezkedtek el,

A jó rendet Végh Gyula r. kapitány
tartotta fenn Körner Gyula csendbiztos se-
gítségével, aki lovas rendőrök élén vonult ki.

Mintán a főiskolai kántus Mácsai Sándor
vezetése mellett kitűnő szabadtáncokkal élene-
kelte a Csokonai által írott „Tihanyi echó”-t.
— V é r t e s i A r n o l d, lapunk főszerkesz-
tője, mint a Csokonai-kör elnöke lépett az
emlékvénre és élénk helyeslésekkel kísért
alkalmi beszédet tartotta.

Vértési Arnold beszéde

a következő:

Tisztelet gyülekezet!

A Csokonai kör egy régi tartozást ró-
le a mai napon. Debreczen város közönségé-
nek erkölcsi tarozását halhatatlan költője
iránt. Mindgyájan tartozunk ezzel ama férfi
emlékének, kinek fényes neve századok ho-
mályán át fog ragyogni örök dicsőségére a
magyar irodalomnak, büszkeségére e nemes vá-
rosnak, melynek bü fia volt.

A kegyelet már régebbi idő óta emlé-
ktáblával jelölte meg a házat, hol Csokonai
Vitéz Mihály élete javát töltötte s hol oly
ifjan letörte a halál magasra szárnyaló szel-
lemét. De ez a hely, a hol született, jeltelen
maradt e mai napig. Illő, hogy emléktábla
hirdesse a késő utódoknak, hogy egy nagy
ember születése szentelte meg e helyet.

Mert szent nekünk, legyen bár kunyhó
vagy palota, havá egy égi szikra szállit le,
hogy világosságot árasztson a tömegekre,
gyújtson lelkesítést, szellemének hatalmával
s fénye fűnn maradjon még akkor is, mikor
már a gyarló testhüvely, mely magába zárta,
régóta porrá vált.

Ilyen volt a költő, kinek emlékét ünne-
peljük ma, fényes tünemény sivár korszakban,
egyike ama lelkeseknek, kiket nem csüggeszt
el sem a viszontagságos élet küzdelme, sem
kortársaik fásultsága és közönye. Őt nem
buzdithatta ragyogó fejedelmi udvar kegye,
mint a XVIII. század francia költőit, nem
lelkesithette selyemkarpitos salonok szép hül-
gyeinek tetszése és biztató mosolya; csak
saját lelkében kellett föltálmnia a buzditást s
az ihletet.

Még azt sem tudhatta, hogy a nyelv,
melyen zeng, sokáig fűnnmarad-e s lesz-e egy
század múlva, a ki megérti őt? Látta nem-
zete süllyedését, látta, mint hódít az idegen
nyelv, az idegen műveltség; de ő csak ment
bátran, lankadatlan, merre géniusza vezette s
csak akkor szünt meg lantja zengeni, mikor
szíve megszünt dobogni.

Érdemeit méltatni az irodalomtörténet
dolga; mi, a kör, mely az ő nagy nevét vi-
seli, csak a kegyelet érzését kívánjuk ápolni
emléke iránt. Azt az érzést, mely megne-
mesít s mely midőn a multba vezet vissza a
jövőknek készíti elő utját! Annak a szebb,
annak a fényesebb jövőknek, amelynek ábránd-

képe ott él minden magyar ember szívében,
melynek elérkezetté ohajtjuk, hisszük, várjuk.

Jól tudjuk, hogy a felvilágosodottabb
század a fejlettebb izlés sokat elavultnak és
nyersnek találhat abból, a mi egy előbbi kor-
szak izlésének megfelelt; de a mi soha sem
fog elavulni, az Csokonai költészetében az az
igaz magyar szellem, melynek zengzetes va-
rázsa behat szíveinkig.

Egy század folyt le ezóta s dicsősége
nem fogyott, hanem nőtt az egymást követő
nemzedékek közt és Debreczen városa büszke
rá, hogy fának vallhatja. S midőn ma egybe-
gyűltünk, hogy e szerény ünnepélyllyel áldoz-
zunk nagy nevének s leleplezzük ez emlé-
ktáblát születési házában, úgy érezzük, mintha
szellemé még mindig itt lebegne köztünk, az
a költői és hazafiai szellem, mely ne muljék
el soha. Hagyjuk azt drága hagyományként
unokáinkra. Az tartotta fenn e nemzetet, az
fogja fenntartani.

És most átadom ez emléktáblát Deb-
reczen város hatóságá képviselőjének, Simonffy
Imre polgármester ur ő nagyságának. Átadom
e nemes város hatóságának gondviselése alá,
mely kegyelettel fogja azt megőrizni, mint e
város egyik büszkeségének bár szerény, de
örök emlékét.

A zajosan megjelzett beszéd alatt le-
vették a már előzőleg falba illesztett vörös
márvány tábláról a leplelt és olvasható volt
ez az aranyos betűs felirat:

„E házban született

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

1773. nov. 17-én.

Megjelölte a Csokonai-kör 1891.”

A felírás felett lant ékeskedik, mint a
poézis jelképe, amelyet Csokonai is pecsétjén
használni szokott.

Ezután:

Simonffy Imre kir. tan. polgármester át-
vette a város gondozásába az emléktáblát,
amikor is körülbelül a következő rövid, fiatal-
kori hüvellyel elmondott beszédet intézte a
közönséghez:

Mélyen tisztelt közönség! Ezen ünne-
pélyesen leleplezett emléktáblát, mely hal-
hatatlan emlékü nagy költőnk Csokonai Vitéz
Mihály születése helyét jelöli, további gondozás
végett a városi hatóság nevében és megbízás-
ából átveszem.

A midőn e kegyeletes tettért és az ün-
nepély rendezéséért ugyancsak a hatóság ne-
vében köszönetemet és elismerésemet fejezem
ki a Csokonai körnek, egyuttal ama remé-
nyemnek adok kifejezést, hogy a Csokonai kör
vezérferfiái az általuk kibontott zászlót a
köz művelődés, irodalom és szeretet városunk
érdekében és dicsőségére tovább is diadalma-
san fogják lobogtatni. Sikert és szerencsét
kívánok ehhez a szép munkához. Éljen a Cso-
konai kör!

Szünni nem akaró éljenek válaszolt a
a polgármester ur lelkes szavaira.
Végül a kántus kitűnően előadta Huber
Károly győzelmű dalát és ezzel az ünneplé-
nek ez a része befejeződött.

A felolvasó estély.

Esti hat órakor vette kezdetét a Cso-
konai kör ünnepléses felolvasó estélye, melyen
mint már fent is megirtuk, olyan előkelő,
intelligens közönség vett részt, amilyen rég
látott együtt a Bika diszterme. A műsor első
száma a dalgylet éneke volt, precíz, művészi
előadásban adva elő Huber Károly „Őseink
emléke” című szép darabot Rácz Károly
zenekísérete mellett. Ezután V é r t e s i A r-
nold akör elnöke mondta el hatóság eszemében
gazdag megnyitó beszédét.

V é r t e s i A r n o l d elnök a következő
megnyitó beszédet
mondotta:

Midőn másfél évvel ezelőtt a volt fel-
olvasó kör Csokonai nevét tűzve zászlajára,
megújulva, megifjodva, szélesebb alapokon,
tágabb tere terjesztve ki működését, megin-
dult új pályafutására, sokan kétkedve tekin-
tették ez átalakulást: vajjon nem fenyegeti
e ezt is elődének sorsa s nem szenved-e ha-

jótörét ez új vállalkozás már megindulása
küszöbén?

Ma ha széttekintek e diszes gyülekeze-
ten, melyhez hasonló ritkán látott együtt e
terem, — ha végignézek tagjaink hosszú név-
során, kik közt ott van a debreczeni társa-
dalom színe-java bátran kérdezhetem: fér-
e még kétség ahhoz, hogy a Csokonai-kör szük-
séges és életképes?

Tisztelet gyülekezet!

Rohanva halad e század, nagy vívmá-
nyok óriás arányokban lökik előbbre az em-
beriséget. A pihenés, a tepedés, az üres ál-
modozás ideje elmúlt. Az ujkor intő szava
főlríaszt minden szunnyadt erőt. S Magyaror-
szág, mely nemrég még félig az európai mű-
veltség, félig az ázsiai barbárság határvona-
lán állt, be vonatott immár a civilizált álla-
mok versenyébe. Megszűnt a meddő kesergés
hátramaradásunk fölött; mindenki érzi, hogy
tenni, mozogni kell s minden előre tett lépés
bátorságot ad, minden haladás újabb hala-
dásnak lesz lépcsője. Nincs okunk ma már
pirulva takarni el arcunkat. Fejlődésünk
tagadhatatlan.

De a ki éber szemmel kíséri e nemzet
fejlődését, nem kerülhetik ki annak figyelmét
az aggasztó tünetek sem. E fejlődés nem
minden irányban egyenletes, hiányzik abból
az öszshaag. Gyors próbálkozásunk, hogy az
anyagi téren minden erőfeszítéssel igyekszünk
helyreütni apánk súlyos mulasztásait, gyak-
ran elfelejteti velünk a szellemi élet elenged-
etlen követelményeit. Mintha a munka ro-
baja s a gépek zakatolása közt el kellene
némulni a buvárkodó lélekek, megdermedni
a gondolatnak,

Mintha a mintaképül vett Angliában
Franciaországban nem tartana egyenlő
lépést a szellemi haladás az anyaggal? Mint-
ha költők, tudósok, művészek dicsőséges ver-
senye nem hirdetné nemzeti nagyságukat az
óriási gyarak füstölő kéményein kívül?

Az anyagi előretörésvé nincs ellenke-
zésben a szellemivel. A munkában forrongó
Európa nem vált érzéketlenné a szellemi be-
hatások iránt. Soha a szellemi élet oly ma-
gas lendületet nem vett, mint épen napjaink-
ban. Az iparnak gazdagságot kell teremtenie,
a gazdagságnak műveltséget. Ez a dolgok
természetes rendje. A hol nincs így, ott a
társadalom organizmusa hibás.

Oly igazság ez, melytől áthatottnak kell
lenni mindnyájunknak. Ezt a meggyőződést
kell terjesztenünk, küzde a nyers anyagias-
ság ellen, mely kiszárit szívet, lelket és sírját
assa meg a nemzeteak, mely elharapozni
engedi.

Egy másik aggasztó tünet nemzeti fej-
lődésünkben azon veszedelmes irány, mely
mindent egy központ felé terel, politikában
ép úgy mint irodalomban, a közélet s a szel-
lemi mozgás minden terén.

Kétségkívül mindnyájan büszkék va-
gyunk gyorsan fölvirult s mindgyere fénye-
sebben kiemelkedő fővárosunkra. Ohajtjuk,
hogy az méltán képviselje ez ország gazdag-
ságát, műveltségét, dicsőséges hirdetője legyen
az idegen előtt, a ki ide jő, állami létünk-
nek; de nem ohajtjuk, hogy elnyelje egy
egész nemzet szellemi életét.

Nem akarnám, hogy bárki félreértsen,
nem a szűk látókörű helyi patriotizmus nyi-
latkozik ez aggodalomban, hanem a helyesen
fölfogott magyar nemzeti érdek. Nem egy
vidéki város kicsinyeskedése, hanem az erős,
egészséges nemzeti élet kívánsága.

Bizonyára helyes, hogy a főváros legyen
irányadó a nemzet kulturális életében, de a
vidék ne süllyedjen szellemi színvonalában
melyen a főváros alá. A vidék nagyobb vá-
rosai ne csupán passiv, hanem aktív tényezők
legyenek a nemzet szellemi életében.

Es csak helyeselni lehet a mozgalmat,

Mai számunkhoz egy fél iv melléklet van csatolva.

Melléklet a „Debreczeni Ellenőr“ nov. 18-iki számához.

reczen közönségének, s ha Tempefői nem tudott műsoron maradni — majd megáll Dorottya — Gerson du Malheureux — vagy Potók (Természetesen a kellő modern átdolgozás mellett.)

De ime a színházzal szemben levő Panthy — később D o m s ö d y h á z, melynek árnyas kertjében két hajadon karöltve sétál. Az egyik sugár növési, mint cédrus, sőtét vilámló szemekkel, gyengébb virágszál a másik, lilium, — szöke firtökkel körített arcából két nefejeits szem mosoly: jó barátok ok, kedvelik a költészetet, s magát a költőt is, kihez mint regélik a mily kegyes volt a muzsák istennője, — nem oly bőkezűleg bánt vele Apolló. A közép-termetnél magasabb, elég széles vállu, domboru mellü férfitu arca kissé himlőhelyes volt, de azt göndörfirtök öveztek: vastag szemöldöi, mészázó s kifejezés-teseljes kék szemekkel, rómainak nevezhető orra alatt csinos kis barna bajuszt viselt, mely csókra vágyó ajkai felett egyenletesen terjeszté szét apró szárnyait. Nos hölgyeim — ilyen leírás után — meg a hogy fennmaradt képei mutatják, tetszeni valót lehetne találni rajta még mai napság is. A két hajadonnak is tetszett a derék lantos, s midőn hozzájuk léleptek a kis kert garádicsán, bal karjára felvett tőgája — s kezében tartott kucsmáját majd elejté — mert két finom női kéz két bájos mosoly kíséretében két virágot nyújtott felé! Rózsabimbó volt az egyik — s azt poétának meg is énekelte — egy kedves kis versében, mely így hangzik:

A rózsabimbóhoz.

Nyilj ki nyájasan mosolygó
Rózsabimbó! nyilj ki már —
Nyilj ki; a bokorba bolygó
Gyenge szellők csókja vár.

Nyilj ki, gyenge kerti szenge
Hébe nektárt hint te rád,
Szűz nyakadba Flóra gyenge
Báronyos palástot ad.

Oh miként fog díszesedni —
Veled e parányi kert! —
Oh hogy obajtják leszedni
Rólad azt a drága szert! —

Hadd szakasszalak le, édes
Rózsaszál: szép vagy te már
Hej, ha meglát, hány negédes
Hány kaczer leányka vár!

Nem, nem! egy leány se nyissa
Bűszke füzőjét te rád.
Ütődöd kedves J u l i a s k a —
Neked újabb kertet ad.

Ott kevélykedj bitoroddal,
Ékesebd bitorja közt!
Ott kevélykedj illatoddal
Kedvesebb illatja közt! —

Az a fiatal hölgy, ki a Panthy ház kertjében mint vendégbártné sokszor megjelent: K o n t i J u l i á n n a, később K o m l ó s s y D á n i e l Debreczen város első főkapitánya, majd szenátorának neje — az én nagyanyám volt; — a barna, villogó szemű pedig: D o m s ö d i Z s ö f i a, — Sárváry Pálné — Sárváry Lőrincz nagymamája. Ezeket néh. üv. Konti Sámuelné Lazcka Mária nagynénemtől tudom, ki Csokonait személyesen is üsmerte. Igen kevés beszédű volt a jó

Az hozzá legszebb — s ez már dühbe is hoz —
Hogy orrocskáját még ő duzza fel,
S ha egyszer egyszer végig ingerel,
Sir, zokog és azt emlegeti váltig,
Hogy ő boldogtalan, hogy megcsalom,
Hogy nincs a földön az a hatalom,
Mely hozzám örökre lekösse; válik!
Pedig csak két hó, négy nap és öt óra
Meg egy esztendő repült el azóta.

Hányszor számoltuk átál csókra ketten,
Mikor ütött az öreg toronyóra,
— Kivált ha delelőn állt mutatója —
Az óráutést! s néha ünfeledten
A századiknál vettük észre, hogy
Az óra hallgat s a csók még se fogy.
S a századik után elkezdtek újra,
Mint ki e mesterséget most tanulja.

De ennek vége, hej! megváltozott
Körültünk minden nehány nap alatt,
Szerelmi tögásból az átkozott
Házi perpatvat csak, mi megmaradt;
Annóra, hogy ha ez így tart sokáig,
S ő, hogy bszantson s z ó v a l e g y r e v á l i k;
Én sokallom meg végre, a mi sok,
S válópert ellene én indítok.

Két teljes hete egyebet se hallok,
Mint nőtlen korom szép emlékeit;
Kérdezet, faggat és ha mit se vallok,
Nem kapok vacsorát vagy reggelit.
Szememre hányja arany ifjuságot
Bohó tréfáit, minden léptemet,
S a legártatlanabb kis léhaságon
Fennakad és súlyos bünt emleget,
Gyónást követel s magyarázatot, —
De haszontalan minden magyarázat ott,
A hol az asszony durczás, ideges,
S mindenben hibát lel, mert a z t k e r e s.

Mióó családás! Ez hát az az éden,
Melynek nincs párja se földön, sem égen,
Melyről dicshimnusz zengett s hány poéta,
— Mig n ő t l e n v o l t a m, én is néha-néha.
Megáll az eszem és ámulva kérdi,
Van-e a földön, ki a nőt megérti?
Mert én azt hittem, megérttettem őt,

néne, de ha Csokonairól és a régi jó időkről
kérdézősködtem, mégis csak ejtett el néhány
szót. Így születtek Vitézünknek némely dalai
Dömsödi Zsófiához is írott 8 verset „az én
barátném quodlibetjére“. Tehát e két hajadon
az ódák királyával és egymással is jó barátné
volt. Bizonyosan mi is azért vagyunk Lőrincz-
zemmel olyan jó barátok. De forduljunk
vissza a nagy templom felé s állapodjunk
meg s Csokonai kertben az ércszobor előtt.

Debreczennek, mióta fenn áll legtöbb dí-
csőséget e lángelméjű szülőttje szerzett —
nemcsak életében halhatatlan műveivel, de
halála után is, hogy róla a szobrász művé-
szetnek e remeke alkotatható, mely elsővé
tette Debreczent a városok között, mert ma-
gyar költőnek ércszobrot Debreczen emelt
legelőbb! S az a szép summa pénz, melybe
az alkotás került, nem országos gyűjtés útján
szerezte be, hanem műkedvelői előadások
jüvedelméből helyben és Debreczen közel vidé-
kéről nyújtott adományokból gyűlt össze.
Korán elhunyt szobrászunk, Izsó Miklós nagy
lelkességgel munkálkodott e szobrász, műter-
me a czegléd utcazi leánynevelő intézet ud-
varán volt felállítva, hová csak keveseknek
volt megengedve a belépés. Tréfás emlék is
fűződik az akkori időből a szobornintához.

A szobor bizottság, midőn a minta már
kézen volt, műkedvelőket is szívesen meghi-
vott a szemléhez. Eit itt akkor egy franciaia
lovag, kit általánosan és röviden csak „mon-
sieur“ nek hívtak. Előkelő gavalér volt a mi
franciáink és finom ízléséről nem volt oka
kétkedni senkinek. Ő is meglett hiva, mint
szakértő. S mikor tőle is megkérdezték, hogy
mit mond a szoborhoz, némi habozás után így
felelt:

Hat kérem uraim én ugyan nem ösmertem
a boldogulad, 'nem 'a 'asonlit — akkor
jó, — 'a nem 'asonlit — akkor nem jó!

Ez aztán bírálat volt. Nem is kértek
többet e mossziótól véleményt. Hanem a szob-
or az csakugyan egyik legjobb műve a
mesternek, deazára, hogy megtörtént az a
fureszaság, hogy midőn legközelebb az Izsó
siremlékét leplezték Budapestben — írók és
művészek — sem az ünnepegy szónoka, sem
a hírlapok egy árva szóval sem emlékeztek
meg Csokonai szobráról, midőn Izsó műveit
felsorolták. A szobor alak a főiskola azon
alma-máter felé fordul, melynek jó darabig
mostoha fiává tevő őt a sors. Talapatat ő
gránitból faragták, melyen szikrát vett az
acél. Nem birt azzal görbe szeg, kunhegyesi
bicska, sem a bakkancsos pangánét, állotta
az a sarat vitézül. Mert úgy tessék felfogni,
nem a vasgult helyezték Arkádiába, hanem
ezt a s z o b o r t!

A talpazaton e név olvasható csupán:
„C s o k o n a i“. (Az évszámokat kegye-
letes kezek régen kiszedegették s elvették
emlékül.) Csokonai! 'ivel s nem y-nal. Így
állapította meg a nevet a Csokonai-kör is,
nehogy úgy járjunk, mint a Ciceróval az
újabb világ tudósai; nem tudván megállapi-
tani, vajjon hogy is ejthették ki nevét ő maga
és kortársai. C i c e r o n a k régi latinul,
K i k e r o n a k görögösön, vagy
C s i c e r o n a k új rómainan. Erről
jut eszembe az öreg Czuczor Gergely esete.

Midőn e kételynek maradt kérdést el-
magyarázta tanítványainak, másnap a táblán
ezt találta felírva: Nem tudni voltaképen,
miként kell e nevet kiejteni: Czuczor,
K u k o r, vagy C s u c s o r? Feszülten várta
az osztály, mit mond ehhez a jó öreg. Mo-
solygott. Ismét elolvasta a felírást s aztán

Ez édes, kedves, pajkos tettetöt,
Ki az orromnál fogva vezetett.
Játszva velem és szivemmel sokáig,
Mig végre megvallotta, hogy szeret,
Csak engem, senki mászt; ... most ime válik.
Hittem, hogy értem e szép gyermekket,
Hogy csupa jószág, csupa szeretet,
Hogy szivecskéje tiszta, mint n tő,
Melyen az ég száz csillag szeme ég,
Hogy lelke friss, miként a hulló hó,
Hogy az életet sem ismeri még; ...
S ime feltékeny, irigy és ravasz,
Boszú parázsa ég fénylő szemébe,
Lelkének nincs egy érzése igaz,
Mákszemnyí rokonzenve sincs a szivében,
Igy ábrándul ki ő de hány szegény
Jövendőbeli boldoz agglégény.

Figyeljetek azért, kik ebből sem tanultok,
S két szem fénytől úgy magittasultok,
Hogy azt az igát, mit sok birhedett
Költők rózsálnaknak hirdetett,
Felöltitek, pehely könnyűnek vélve
S feservesen meg is lakoltak érte:
Pár jó tanácsot adhatok,
Tanácsból úgy se jó a sok.
Az egyik az, hogy ha már mindenáron
Oly kívánatos az a rózsajárom,
Mint volt a pusztában egykor a mauna:
Legjobb, azt mondhatom, ... hagyjátok abba.
S ha ez az jó tanács se kell, a másik:
Hallgassatok, h a l l g a s s a t o k h a l á l i g.
Csábos mosolyának, csalogató szónak,
Forró ülélnének, mézédés csóknak
Ne üljete fel; legény életék
Emlékeit borítsa felédés;
Ravasz játékok tőnek veletek
S hamar kiből a forró ölélek.

Én is — bizony megbántam — elmeséltem
Arany szabadságom, ifju éltém,
Mint édesíté meg bor, csók, zene,
Vidám barátság, léha szerelem;
Most visszafordul,
De kamatostul
Reám s bár védekeznem kellene,

hallgatóhoz fordulva így szökött: „az, a k
ezt ide felírta, nem czaczi, nem is ka kü
hanem kétségbevonhatatlanul: csacsi!“

Befejezésül vessünk szemet a szobor
háttérére is, — hova mások anyai szemetet
vetettek.

Mi az a három gerendából üszetékolt
alkotmány, melynek a felhőkben összezőrö csu-
csáról úgy lóg le egy deszkák közé szorított
csiga, mint egy nemesi levél óriási pecsétje.
Ez egy kiszívott kútnak opitáfuma, mely-
lyet lebontatni, az ó-kutat betemetteni, a
dísztelen zugolyt kerrté alakítani, s helyére
a Csokonai szobát is magában foglaló csar-
nokot felépíttetni, a Csokonai kör leg
szébb feladata s fennállásának első nagyobb
alkotása leendő. Hogy azonban ez létesüljön,
ahhoz a kör jóakarátán kívül e nemes város
derék előjárósága s Debreczen lelkes közö-
ségének támogatását kell megnyernünk, mi,
hogy sikerüljön is, bízva kérem a ma-
gyarok Istenét!

D r. T ü d ö s J á n o s szellemes s ked-
ves monológja következtét ezután, melynek
hatását csak emelte a felolvasó, rokonszenves
előadása.

Ezután pedig V é r t e s i G y u l a la-
puk felelős szerkesztője olvasta fel S z a-
b o l c s k a M i h á l y n a k a következő, ez
alkalomra irt lendületes költeményét.

Ének. Csokonai Vitéz Mihályhoz.

Fünt az égben, csillagok honában,
Elsz-e még Csokonaink?
Látod-e, hogy nem éltél hiában?
Im, beteltek álmaid!
„A mely fának sátorában
Áll együgyű sirhalmod magában,
Szent lett tisztelt hamvadért.“

A kit egykor sirván hívogattál,
Bekötözni szivedet,
A „riadó lány“ kiszáll Tihanyál,
Zengni a te híradet!
— Bájos, édes szép hűgával,
A mezőkön lengő délibábal,
Érti, tudja már ki vagy!

Hajh, de késő! Élted gunyjaképen
Sír dicekölő jajsavunk.
Ellobogtál kora hajnalégen,
Tündökölő csillagunk!
Szemfedődet köny sem érte,
Nem sirt ott a nemzet, a kiért te
Annyi könnyüt hullatál!

Mégis ... Ott állt, szárnyát bontogatva,
Egy mosolygó angyal, ott!
Sebeidet lágyan eltakarta,
S a jövőre mutatott.
Mikor e hon — szébb napokra —
Koszorúját sebzett homlokodra
Vezekelve tüzi föl!

Üttörője útnal pusztaságnak,
Tavaszi pacsirtahang!
Kivirult a pusztaság utánad,
A vetett mag megfogant.
Hozva áldást, diadalmat,
Szava, szíve magyar a magyarnak!
— A mikép te álmodád.

Dala is, mely furulyák keservén,
Kis falukban sirdogált,
Vagy bolyongott a pásztortűzeknél:
Visszanyerte ősjogát.

Legokosabb, ha tüörök s lenyelem.
Hányszor hallottam már felpanaszolni,
Hogy most is még szivemnek vágya holmi
Korhely barátok, könnyelmű leányok
Vig kacajza, tivornyá, lumpolás;
Pedig nyíltan hivatkozom reátok,
Nálamnál jobb, mondjátok, volt-e más!?
Hányszor zokogta, hogy nem szeretem,
Hogy unom; jobb volt e z, vagy a z a másik,
Még most is utának epakedom;
Nem ezt tovább nem türi, válik.
Pedig szavamra nondom semmivel sem,
Adtam neki ily panaszra okot;
En nem tudom, az isten látja lelkem,
Mi az, hogy rögtön úgy megváltozott.
Most is nagy busan imhol üldögélek,
S mig jó barátim fent a kaszinóban,
A mint magam is tettem hébe-hóban,
Vadabbnál, vadabb dolgokat mesélnek
Egy papushósnak élményeiről,
Azt talán mondanom se kell, kiről:
Szegény fejemet csak azon töröm,
Mért hagyta el a jökédv és öröm
E kedves fészket, e vidám tanyát! ...
... De hah, mi az!?! Hallom az ő szavát.
Ó jaj nekem,
Most kezdhetem
Elő a házi perpatvat megint ...
Kopog, benyit, meglát, szemével int,
„Itthon vagy? Itthon. „Egyedül? „Igen.
„Elmegeyek, hanem előbb sebtiben
Mondani akarok még valamit.“
„Elmégy? Hova? „Titok“. Ugyan csak kivele.
„Ügyvédezhz ugy-e? „Menj, te rosz!“ Na mit?
„Muczus“. Muczus! Mi ez? Már két hete
Lelkem ez édes szót úgy szomjuhozta.
Hogy monda? Még egyszer, ő mondia, mondja.
„Muczuskáim, édesem“ ... Játsszik talán?
„Dehogy. Sugok valamit ...“ Igazán!?
„Az ám.“ De honnan tudja, mondja ... „Hát
A doktor bácsi itt volt s g r a t u l á l t.“

Dr. Tüdös János.

Sziveinkbe lakozását!
— Te segített emeltni szárnyát,
S most a dal szárnyára veszt!

Elni, élni, élni fogsz örökké,
Örök-ifjan, boldogan.
Rózsá tuskét nem ismerve többé,
Csak a rózsát untalan.
Élni dalban, szerelemben,
Álmodozó ifju lányszivekben,
Titkos, édes köny között!

Lilla szíve, rejtező szerelme,
Oh reád lel még, reád,
Sirodon ha rózsás kikeletre
Új virágot hajt az ág:
A ki abban ringatózik,
Esti szellők karján sugdosózik,
Nem lehet más, Lilla az!

— Álmodoz hát; édes nyugalommal
Nyughatlan sziveden!
Koszorúval, tisztult fájdalommal
All sírodnál Debreczen.
S szíve titkos szózatára:
Im nevedet tüzi zászlajára,
Diadalmas eszmeként!

Itt születél, itt vetett világot
Az a szent tűz lelkeben.
S ha szivünkbe szúzi, tiszta lángot
Fúval a honzserelem:
Szellemed száll vissza abban,
A te lelkeid leng itt láthatatlan,
Intve, áldva, biztatón!

Végül pedig a dalára adta elő a Tih-
nyi echo melódijában Szabolcska felolvasott
versének két versszakát.

A felolvasókat s a dalegyület szünni
nem akaró tapsok jutalmazták derekas, művé-
szi munkájukért.

Felolvasás után társas vacsora volt,
melynek végét alig tudta kivárni a túlzórti
fiatalaság, hogy mielőbb tánczra kerekedhesseik.

A táncz ezután Rác Károly zamatos
zenéje mellett tartott egész a reggeli órákig.
A négyeseket körülbelől 60—70 pár tánczolta.

Hogy kik voltak ott? Debreczen váro-
sának legszebb asszonyai s leányai.

A külügyi helyzet.

Budapest. Nov. 17.

Az általános helyzet épen nem oly ko-
mor, mint különösen a borszék hiszik, ame-
lyek nyilván félreértették a trónbeszéd sza-
vait s ő Felségének Javorskyhoz, a lengyel
klub elnökéhez ítéztet magán nyilatkozatait.
A trónbeszédben mindenestre konstatalta
a király, hogy a helyzet, tekintve a d o l o g i
momentumokat, vagyis a megoldatlan diffe-
renziákat bizonyos nemzetközi kérdésekre
vonatközöl, még mindig nem olyan, mely
kizárja a háborút. Javorszky urral szemben
pedig, ki a lengyelek nevében az osztrák
államvasutak messzemelő decentralizációját,
illetve a galicziai üzletgazgatóság kiterjedt
autonómiaját kívánta, utalt a király azokra
az emiens stratégiai tekintetekre, melyek nem
ajánlják a hangoztatott kívánat teljesítését.
Ezzel azonban semmiesetre sem akarta ő Fal-
sége azt értetni, mintha a béke közvetlen
fenyegetve lenne.

Gouverner c'est prévoir, kormányozni
annyi, mint óvatossnak, előre látónak lenni,
azaz számolni minden tényezővel, minden va-
lószerűséggel, sőt lehetőséggel. Ha e pillanatban
a legteljesebb békebiztonság uralkodnék, egy
részleges leszerelés vagy a vasutagazgatósá-
goknak egy stratégia-ellenes reformja még
akkor is nagyon könnyen felbörtönözhető
a még mindig teljes felszerelésben levő eszte-
ges ellenséget a támadásra, melyet nem szas
bad mernie, amíg itt állunk mi, taktikai é-
stratégiai tekintetben teljes erőben.

Ami a Keletre vonatkozó kérdéseket
illeti, Bulgáriát, Szerbiát és Romániát ille-
tőleg joggal hivatkozhatott gróf Kálnoky a
monarchia változatlan politikájára. Folyton
rokonzenveztünk az okosan kormányzott Bul-
gáriával, mely folytatja nyugodt s állandó
konszolidálását s fejlődését. Ez az ország
megmutatja, hogy a provisorium neki nem
akadály a virágzásra, türelemmel várja, hogy
meghossa neki az idő a hatalmas elis-
merését.

Feltesleges volna, hogy mi türelmetle-
nebbek legyünk, mint maguk a bolgárok s
gróf Apponyi határozottan messze megy, mi-
dön azt követeli, hogy Oroszországnak nekük,
a portával a Dardanellák miatt köztött egyez-
ségével szemben általunk tanúsított passzivi-
tás fejében, ajánlja fel ár g y a n á n t Bul-
gária elismerését. Ez az egyezés, mint tud-
juk, csak hitelesítése egy már létezett viszony-
nak s épen nem engedi meg Oroszországnak
hogy hadihajókat csempészessen át a tenger-
szoroson.

A többi balkán államokkal szemben po-
litikánk marad az eddigi: szabad s független
fejlődésüket akarjuk s belátásukra bízuk,
mennyiben akarnak hatalmi és érdekkörünk-
höz simulni. Ha a mi érdekeinket keresztező
utra történnek, ez baj lenne nekik; de ez
eddig nem történt s gondoskodva van hogy
jövőre se történjen a leggyorsabb parirozás
és megtorlás nélkül.

Gróf Kálnoky politikája határozottan konoklians, minden irány felé békés; de egyszerűsége körültekintő is, mely mit sem vesz szem elől; a mi monarchiának lényeges érdekeit érintethetné.

Helyi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8-12, d. u. 2-5 óráig tartanak. — Az ígatók, kiadó hivatal és az irattár a felelős felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9-11, d. u. 3-4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10-11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3-6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Múzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

Nagy sétahangverseny vasárnap és ünnepnapokon d. u. 6 órakor a „Margit fürdő“ nagytermében.

— **Háborus izü rendelőt.** A hangulat nagyon ideges. Erzekény minden esemény iránt, a miben a legesekeylebb vonatkozást fedezheti fel a közleg orosz háborura. Meg is ijednek töle az emberek, különösen ha bürzen is játszanak. Hiába a trónbeszéd, hiába Kálnoky exposéjának békes jelege. — Az aggodó közvélemény a hadüzenetet látja bizonyosan abban a miniszteri rendelőben is, amelyik az idegen, Debreczenben illetőséggel nem bíró népfelkelők nyilvántartását egy előbbi rendelővel ellenkezőleg decz. 31 helyett november 30-ig követeli felterjesztetni. Pedig hát az egész dolognak valószínűleg semmiféle köze nincsen abhoz a háboruhoz, amelyikhez Magyarország még csak most rendelte meg az új fegyvereket.

— **Ö. T.** Az önkéntes tüzoltó egylet tegnap bejelentette a városi tanácsnak, hogy Boozkó Sámuel lemondása után a főparancsnoki teendőket Tikos István h. parancsnok teljesíti.

— **Az iskola könyvek kiállítása.** A közegészségügyi egyesület és a közoktatási tanács véleménye alapján szabályozta a közoktatásügyi miniszter apróra az iskolakönyvek külső formáját. A miniszteri rendelő, mely Debreczenbe is megjött föbb pontjai ezek: Az iskolakönyvek jó tartós rongypapírosanyagok nyomatva. Nem tiszta fehérre, hanem kékes-szürkébe hajló papírosra. Az illusztrációkra most már ugyszólóvó elkerülhetetlenül szükség van az iskolakönyvekben s miután illusztrációkat csak simított papírosra lehet nyomtatni, a különben előnyös simított papírost meg kell tűrni, de legalább ne legyen ez a papíros csillagó fényű. Az iskolakönyvek és térképek világos könnyen olvasható; az elemi iskolai könyvek ritkított ciceróbetűtiek legyenek nyomtatva. A középiskolai könyvek ára nyomtatott ivaikint 8 kr, az illusztrált művek 10 kr-nál ne legyen magasabb, a népiskolai könyvek ára pedig még ennél is kevesebb. Minden könyv csak bekötve jöjjön forgalomba.

— **November.** Csak most kezdődik az igazi november. Különbözn tan ez sem az igazi. Szombat éjjel óta majdnemjállandóan esik. Sár is van elég s mindig felhöz az ég. A gazdák azt mondják, hogy szeretik ezt az időt, az aszfaltot járónak azonban nem a legkellemebb a lúcsokban járni.

— **Uj vasut Margitta-Sz-Somlyé közt.** Egy Debreczent is érdeklő új vasutnak az érdekeltége alakult meg Sz-Somlyó vidékén. Az érdekeltég Klobusinczy Béla előmunkálattal iránti kérésének támogatásához a közlekedési miniszterhez emlékirattal járult, mely a margitta—szilágyosomlyói vasut előnyét és szükségességét fejtegeti. E csatlakozás a nagykárcolyhoz viszonyitva 40 kilométerrel rövidebb utat teremt Budapest felé; a termékeny Berettyó és Krasznavölgy ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági érdekeinek teljesebben megfelel és még hadászati jelentősége is van; kiépítése természeti akadályokba nem ütközik és alig egy millióba kerül. Ugyanazon évek, melyeket lapunk a várad—mibályfalvai és n. károly—zilahi vasutak kiépítése előtt annyisor emlegetett. Ime ez a törkvés, mely az említett vasutak kiépítése után is szükségét látja vasutat építeni a Berettyó völgyén, igazat ad nekünk. A margitta—somlyói és a margitta—székelyhídi vasut fontossága csak nőni fog a megvalósulás küszöbén álló Debreczen—n. lévai vasutal; már pedig ezen csatlakozásnak azután mielőbb létesülnie kell. Eppen ezért érdekel bennünket a Sz-Somlyó megindult mozgalom.

— **Magyar városok.** A hivatalos lap után már közöltük, hogy az 1890. évi népszámlálás eredménye szerint Debreczennek a katonasággal együtt 58952 lakosa van. A közlekedési városok népessége névbe így következők egymásután: Nagyvárad 40750, Nyiregyháza 27179, H. Bősörmény 21244, Szatmár-Németi 21218, Szolnok 21093, T. Szent Miklós 18777, Karczag 18204, H. Szoboszló 14732, H. Nánás 14462, Nagy-Károly 13595, Turkeve 13092, Kis-uj-szállás 12532, B-Ujváros 10273.

— **Vasárnapi publikum** tolong a színház kaszája körül. — Kérek diákjegyet! — kiált egy kis lurkó. — Kérek katonajegyet! — szól kevélyen egy baka és kivágja a huszkragezrost. Egy bundában gömbölyödő vidéki is megszólal, míg a bugyellárist bontogatja. — Kérek egy 16 kúpe c z j e g y e t.

— **A debreczeni timártársulat betegsegélyező egylete** alapszabályait módosította s azokat jóváhagyás végett felküldötte a belügyminiszterhez. A miniszter ma a városi tanácshoz iutézett iratában következőket mondja erre vonatkozólag: Mintán az 1891. évi XIV. t. u. életbeléptetése küszöbön van s az ennek alapján létesítendő betegsegélyező pénztárak szervezése által az iparban alkalmazott segédek és munkások betegsége esetén való segélyezésének kérdése megoldást nyer: a jelen ipartársulati segélypénztárak hatásköre az iparos segédekre egyáltalában nem terjeszthető ki s így az érdekelte alapszabály 13-ának és az ezzel összefüggő többi határozmányoknak mindenesetre módosítaniuk kell. Sőt miután önálló iparosok is felvehetők a létesítendő betegsegélyező pénztárakba, a tanács által felhívja a miniszter a timártársulat figyelmét, hogy vegyék fontolóra, vajjon nem volna-e inkább hajlandó a költségesebb külön segélypénztár helyett az 1891. XIV. t. cz. életbeléptetését bevárni és az annak alapján szervezendő nagyobb segélypénztárak egyikéhez csatlakozni, mivel ennek keretében ugyanazon célt csekélyebb anyagi áldozattal is elérhetik.

— **Csók respiratorral.** Egy new-yorki orvos nagy ellensége a csokólódásnak, mert mint állítja huszonkét különféle baktérium van minden ember szájában s a csokólódás által ezek a baktériumok különféle betegségeket visznek át egyik emberről a másikra. Ha már csokólódzik valaki, mondja az amerikai orvos használjon respirator. No igen megköszönök a szerelmelek!

— **Eljegyzés.** Rakovszky B. Géza helybeli kereskedő e hó tizenkeddikén eljegyezte Er-Tarcsáról Ethay János jegyző Ilonka nevű leányát.

— **Félv melléklet** van csatolva lapunk mai számához, melyet a Csokonai ünnepélyen tartott beszédek és felolvasások közlése tett szükségessé. De még a melléklet daczára is Vértesi Arnold novellájának, Dr. Csikos Sándor értekezésének folytatását csak holnapi számunkban adhatjuk.

— **Szirmayné Mészáros Jusztin** híres debreczeni művirágkészítőnő Temesvárott befejezvé művirág készítői tanfolyamait, egy hozzá érkezett megismerő felhívás folytán Nagy-Kikindán folytatja a működését.

— **Hymen.** Ifj. Cs. és Cs. Lajos biztosítási hivatalnok, Csicsó Lajos helybeli kereskedő és városi biz. tag fia tegnap kelt egyebajós menyasszonyával Makó J. Juliska kisasszonnyal, néhai Makó István kereskedő leányával, Makó Lajos szegedi tisztigazgató nővérével.

— **Halálózás.** A debreczeni ref. egyháznak megint gyászva van. Egyik régi belhivatolnoka Kerékgyártó Sándor énekesvezető ma éjjel jobb létre szenderült. Elhunytáról kaptuk a következő gyászjelentést: Bánatos érzelmektől áthatva tudatom néhai jó férjemnek Tordai Kerékgyártó Sándor-nak a debreczeni ev. ref. egyház egyik énekesvezetőnek, itteni kántori hivataloskodása 25-ik, életkorának 55-ik, boldog házasságunk 25-ik évében, h. évi november hó 17-én éjjeli 11 és 1/2 órakor tüdőszélhűdében történt gyászos kimutát. A boldogult földi maradványai a péterfia 347-ik s. alatti kántori háztól, az ev. ref. egyház szertartásai szerint a ref. nagytemplomban f. hó 19-én délután 3 órakor megtartandó gyászintestességét után a czegeled-utcai sírkertben fognak nyugalomra tetetni. Mely végítzestességételtre a boldogultnak rokonait, barátait, ismerőseit bánatos szívvel meghívom. Debreczen, 1891. november 18. özv. Kerékgyártó Sándorné Szilágyi Etelka magam és István, József, Sándor, Sámuel kiskorú árvaím nevében is. A temetést a „Kegyelet“ rendezi.

— **Az ujonczozási előmunkálatok.** A honvédelmi miniszter közzétette az intézett debreczeni város törvényhatósága közönségéhez is, az 1892. évi ujonczozási előmunkálatok foganatására tárgyalást. E szerint az 1892. évi ujonczállásra fihivandó három korosztályt az 1871., 1870. és 1869. években született állítástkötelesek képezik. A mennyiben az előbbi védőtörvény értelmében ideiglenes fölmentés utján a póttartalék nyilvántartásába jutott oly védőkötelesek fordulnak elő, kiknek hadképesége tekintetében az 1889. évi augusztus hó 24-ről 33,600 szám alatt kelt közzététel 12. pontjához képest az 1881. évi fősorozás alkalmával sem hozzatott végleges határozat, ezek — ha az 1851. évtől az 1853. évig bazárolag született védőköteleseknek korosztályába tartoznak — a jövő 1892. évi fősorozás alkalmával vizsgálándók meg a sorozó bizottság által. Több ízben fordulván elő esetek, hogy oly egyének, kik születési helyükön a „teljesen ismeretlenek“ lajstromában szerepelnek s mint ilyenek sokezer éveken át eredmény nélkül nyomoztak, időközben valamely más községben nyert illetőség alapján besoroztatnak a nélkül, hogy a születési hely hatósága erről értesítették és az illetőt a „teljesen ismeretlenek“ jegyzékéből törülhetné; a miniszter szigorú köteleességévé teszi a hatóságoknak, hogy mindazon esetekben, midőn az időközben nyert községi illetőség alapján valamely másutt született egyén a községi öszszeírásai lajstromokba fölvetetik, vagy egy ilyen az illetékes járára besoroztatik, erről a születési hely hatóságát azonnal értesítsék.

— **Hurka estély.** Törő Imre Nagy-Ceapó utcai vendéglőjében, holnap hurkaestély tartatik. Hát ez magában nem nagy újásig ez idő szerint, hanem ha megmondjuk azt, hogy nem minden hurka — hurka, akkor

a Törő Imre hurka-estélye különös érdekekkel bírhat a jó hurkát kedvelők előtt: mert oly módon előállított hurkát városunkban egy vendéglős sem szolgálhat ki vendégeinek.

— **Kubinyi Lajos** helybeli kereskedőnek lapunk mai számában foglalt hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **A dunagőzhajózási társaság és a magyar kormány.** A dunagőzhajózási társaság — a „Magyar Pénzügy“ értesülése szerint — már hajlandóan nyilatkozott Budapesten önálló igazgatóságot felállítani és a magyar kormánynak tarifajegyekben megfelelő befolyást biztosítani. A magyar kormány azonban a társulati vagyoni, nevezetesen a járművek teljes szétosztását és külön kezelését követeli, egy a mint ezt annak idejében az osztrák-magyar államvasutnál vitték keresztül. A dunagőzhajózási társaság ebben a legsúlyosabb pontban is engedékenységet tanusit, de eddig az ezen intézkedésből származó jelentékeny költségébőlletől riadt vissza. Ez tény leg nagy mértékben venné igénybe a társaság pénzügyi erejét és a kérdés megoldására még nincsen megtalálva a helyes mód.

— **Farkas Menyhértől czípezés.** Szegedről írják, hogy az ottani kerül. börtönben Farkas Menyhért, a lottókirály most nagy bugalmal tanulja a czípezés mesteréget. E napokban már elkészítette az első pár cipőt is. Az öt évi fogság ideje alatt Farkas Menyhért kétségkívül annyira meg fogja tanulni e diszes mesterséget, hogy kiszabadulása után akár üzletet is nyithat ily czég alatt „Farkas Menyhért czípezés.“

A delegációk.

I.

A hadügyminiszter a magyar delegációban.

Bauer báró közös hadügyminiszter a magyar delegáció albizottságának tegnapi ülésén számolt be működéséről és okolta meg újabb követeléseit, melyek Rakovszky előadó számítása szerint is majdnem két millióval növelik a katonai kiadásokat. — A miniszter legfőbb érve abból áll, — hogy a viszonyok okozzák a nagyobb követeléseket, — és ő a budget összeállításánál képtelen sz Európába fennálló viszonyokra tekintettel lenni. Ha a béke évek sorára biztosítva volna szivesen leszállítaná a budgetot.

Magyarország közjogi helyzetének elismeréséről és a magyar nemzeti érület fejlődéséről a közös hadseregben ugy nyilatkozott a miniszter, hogy ő annak érvényesülése elé aemcsak nem gördit akadályokat, hanem ellenkezőleg mindig előkészítéset fog tanusítani ez irányban.

Igen nevezetes nyilatkozatokat tett végül a hadügyminiszter a batonai iskolákra nézve, Mindenekelőtt kijelentette, hogy új katonai akadémiára nincs éppen szükség, ezután meg sokba is kerülne, de hogy egészen el ne vegye kedvüket a delegátus uraknak hozzátette, mikép foglalkozik egy esetleg mégis felállítandó akadémia felállításával sőt elközösítette az erre vonatkozó terveket is.

Sokkal fontosabb ránk néve az a kijelentés, melyet a magyar nyelvnek a katonai alreáliskolákban való oktatásáról adott. Kiemelte itt a miniszter, hogy a magyar területen fennálló alreáliskolákban meg fogja tenni az intézkedéseket, hogy a magyar nyelv oktatása kivétel nélkül mindenikre kötelező legyen, az osztrák képzőintézetekben pedig már régen el van rendelve, hogy a magyar állampolgároknak a magyar nyelvet, mint kötelező tárgyat kell tanninok.

A vitát ma folytatják.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.

Az új német kölcsön. A 150 millió márkára rugó új birodalmi kölcsön katonai és tengerészeti czélokra még konzervatív körökben is nagy lehangoltságot kelt. A birodalmi adósság már most 1700 millió márkára rug, úgy hogy a német birodalom husz évi fennállása óta évenként átlag 85 millió márká adósságot csináltak, nem is szólva azokról a kölcsönökről, melyeket az egyes német államok kötöttek. E kölcsönkövetelés hatása alatt nyitl ma meg a birodalmi gyűlés öszü ülészaka; általánosan érzik annak szükségét, hogy a birodalmi kanczellártól felvilágosított st kérjenek a külügyi helyzetéről és különösen arról, hogy mi teszi szükségessé ezeket az újabb óriási erőfeszítéseket. Híre jár, hogy Caprivi hajlandó egy a birodalmi gyűlés plenumban, mint a parlamentti bizottságban ezeket a felvilágosításokat megadni.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága. Tegnap d. e. 10 órakor folytatta tárgyalását, Tisza Lajos gr. elnöklete alatt. Beöthy Akos a territorialis elhelyezésre vonatkozó határozattal kapcsolatban következő indítványt teszi: „Egyben utasítások a hadügyi kormányzat, intézkedjék oly értelemben,

hogy a 79. Jellasicsh ezred Fiuméből más helyi őrségbe tétecsék át.“

Ismerteti az Uzelác-ügylet s kéri a hadügyminisztert, megerősít-e a miniszternek a képviselőházban mondott szavait. Bauer hadügyminiszter kijelenti, hogy a miniszterelnök kijelentése való s Uzelác a legfőbb katonai biróság által „rosszalást“ kapott.

Majd Szapary miniszterelnök szolt visszautasitva Beöthy gyanusitását, mint-ha nem mondott volna igazat, hozzászóltak Bolgár, Pulszky Asboth, Rakovszky előadó s végül Fejérváry honv. miniszter, Ezután Beöthy indítványának mellözésével előadó javaslata fogadtatott el. Az ülésen izgatott hangulat uralkodott. Nagy feltűnést keltett Hegedüs beszéde a védőtörvény hirhét 25-ik szakaszának módosításáról. Az albizottság hosszas tanácskozásai a delegációk illésszakát szokott-nál hosszabbra fogják előreláthatólag nyujtani.

Egyházkerületi közgyűlés.

Debreczen, Nov. 18.

A Révész Bálint püspök balála folytán szűkegessé vált intézkedések megtételére s a püspökválasztás elrendelésére ült össze ma reggel 9 órakor az egyházkerületi közgyűlés.

Elnök K. i s s Aron jelenti, hogy Vályi János főgondnok a megjelenésben betegsége miatt akadályozva van, azért mint legidősebb egyházmegyei gondnokot Horthy Istvánt kéri föl a társulói szék elfoglalására. Mi megtörténvé elnök bugzó ima után röviden jelzi a főgondnok által egybehivott értekezlet ama megállapodását, hogy a nov. 19-ra kitűzött gyűlés előtt való napon boldogult püspökünk emlékére gyász ünnepély rendeztessék. E czélból gyűlt most össze a kerületi gyűlés, melynek első mozzanata az emlékezés előlvasása s meghallgatása leend.

Váradi Gábor indítványozza, hogy a gyászünnepély elvégzése után folytatassék a gyűlés s a tárgy rövid volta miatt ma fejeztessék is be. Egyhangul elfogadták.

Erre az egész kerületi közgyűlés a főiskolai oratóriumba vonult át, hol rajtok kívül a főiskolai ifjuság és tanárikar, egy-két debreczeni presbiter s a gyászoló család nőtagjai jelentek meg.

Az oratóriumban.

A főiskolai kántus szép gyászadala után Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző olvasta fel feszült figyelemmel hallgatott emlékbeszédét, melyben megragadó vonásokkal s egész bensőséggel festi a dicsoült életét, jellemét, működését, áldásos pályafutását. A szülői házban keresi őt fel s onnan kiséri őt a főiskolai tanuló, majd tanító pályán, a lelkesítő szöszéken, a kormányzó székeken s gyűléseken, végül családi otthonán át addig a gyászszirtolg, mely a czegeled-utcai temetőn zárta el az elhunyt nemes alakot. A szónokkal együtt fájó részvételt sohajjuk, „a minden tekintetben igaznak emlékezete legyen áldott!“

A kántus záró éneke után az ünnepély véget ért s az egyházkerületi tagok ismét visszatértek a gyűlésterembe.

A gyűlés folytatása.

K. i s s Aron elnök a gyűlést újból megnyitván, indítványozza, hogy 1. a mai jegyzőkönyv első lapja szenteltessék a boldogult püspök emlékének; 2. a temetés alkalmával mondott ima, beszédek s a Tóth Sámuel mai emlékbeszéde egy füzetbe nyomattassanak ki s küldessenek meg az egyházkerület minden egyháznak, közép és főiskolájának, az egyházkerületi tagoknak s végül az öszszeprotestáns püspököknek; 3. a püspök elhunytá alkalmából részint az özvegyhez, részint a püspök hivatához érkezett 61 részvételt küldőnek az egyházkerület fejzeje ki köszönetét. Ez indítványok egyhangulag elfogadtatnak.

Szeremlei József indítványozza, hogy boldogult püspökünk sírja az egyházkerület által emlékkövel jelöltessék s erre a közgyűlés inditon nyilvános gyűjtést, továbbá, hogy a püspök özvegye részére valamely alaphól más egyházkerület példájára bizonyos öszszegű kegdyij utaltassék ki.

Ezen indítványok a szavazatok felbon-tásával megbízott küldöttséghez adnak ki a jövő közgyűlésre teendő véleményezés végett. A helyettesítésre vonatkozólag, közgyűlés a főgondnok intézkedését a multra helyben hagyja s a püspökválasztás befjeztéig a helyettesítéssel K. i s s Aron legidősebb esperest megbizza.

A püspökválasztást, illetőleg az esperesek felhivatnak, hogy egyházmegyéikben a presbyteriumokat a s z a v a z s megejtésére utasítsák, s a hozzájuk beérkezett szavazatokat Debreczenbe a püspök hivatához jövő év január 10-ig küldjék be. A szavazatok felbontására, öszszeszámitására, absolut többség hiányában az új szavazás másodszeri elrendelésére egy szóval a választás teljes lebonyolítására az 1883. évi áprilisi közgyűlés 90. sz. végzése értelmében egy bizottság alakittatik, melyek Vályi János főgondnok, akadályoztatása esetén Horthy István gondnok elnöklété alatt tagjai egyházi részről: Balogh Ferencz, Kiss Albert, Lukács Ödön, Nánathi Lajos, Szeremley József; világi

UJONNAN BERENDEZETT

gyapjuszövet-raktár.

VALÓDI FRANCZIA és ANGOL SZÖVETEK.

Istvágyapjúból készült brassói és gácsi szövetek.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy a helybeli piacon egy rég tapasztalt hiányt pótlandó, a már közel 50 év óta fennálló

posztó-nagy ereskedésünkben

egy a mai igényeknek minden tekintetben megfelelő

kicsinybeni eladási osztályt

rendeztünk be, melyet, sem fáradságot, sem nagyobb befektetést nem kímélve,

a legújabb divatu valódi **ANGOL FRANCZIA**

és az általunk itt meghonosított

Brassói, újabban pedig Gácsi

gyapjuszövetekkel

feleltetve vásárlásukban ellátván, ezeket minden versenyt kizáró

eredeti gyári árakban

fogjuk árusítani. Különös súlyt fogunk arra fektetni, hogy a n. é. közönség igényei nemcsak a legjobb és legújabb divatu szövetek beszerzése, hanem legelőször megjelölt gyári árak folytán észlelhető nagyobb megtakarítások által minden tekintetben kielégíttessenek.

Ezen újabb vállalatunkat a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlván, maradtunk kiváló tisztelettel

Biedermann E. és Fia

posztó nagykereskedők.

Nagy raktár valódi színű egyenruházati és liberia szövetekben.

SZŐNYEGEK,

függönyök, ágy- és asztal-terítők

nagy választékban

SZABÓ LAJOS FIAI cégénél.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betükkal gazdagon felszerelt

s három gyorsajtóval berendezett

LEGNAGYOBBKÖNYVNYOMDA

Debreczenben, Széchenyi-utca Simon-ház,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

községi és gyámi rovatos ívek, hivatalos nyomtatványok

minden alakban.

Ügyvédi és kereskedelmi nyomtatványok falragaszok, körlevelek.

GYÁSZJELENTÉSEK, LEVÉLFEJEK és LEVÉLBORITÉKOK,

Báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb áron állíttatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Debreczen Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájában 1891. Széchenyi-utca SIMON-ház.

Női divat terem.

Kunz József és Társa

cégénél
DEBRECZEN,

Van szerencsénk a n. é. hölgy közönség becses tudására hozni, hogy a jelen

őszi és téli

legújabb divatkelmek

vásárlásukban raktárra érkeztek,

melyekből kívánatra saját ujonnan berendezett divattermünkben

női öltözékeket

minden igényeknek megfelelően szakképzett erők által izlésteljesen és jutányosan állíttatunk elő.

Vászon kész fehérnemű és szőnyeg

nagy raktárunk

Menyasszonyi kelengyék

kiállításához teljes választékot nyújt.

Nagy rakár férfi és fiu kalapok és sapkákban.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy az őszi és téli idejére férfi szabó üzletemet a legújabb divatu

Bel- és külföldi gyapjuszövetekkel

szereltem fel. Készítek minden szabósághoz tartozó munkákat. katonai egyenruhákat, kitűnő szabás és izléses kiállításal feltűnő olcsó árak mellett.

Továbbá ajánlom férfi divat üzletemet fehérneműk, kalapok, izléses nyakkendők, illatszerek, fogporok, séta-botok, esőernyők, Jäger és Univerzum alsó ingek és nadrágok s minden a divathoz tartozó cikkekben

jutányos árak mellett;

a nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

kiváló tisztelettel

Kubinyi Lajos

férfi-szabó, uri divat és egyenruházati üzlete

Debreczen, Czegléd-utca a gyógyszerházzal szemben.

Illatszerek, fogporok, pasták és szappanok.

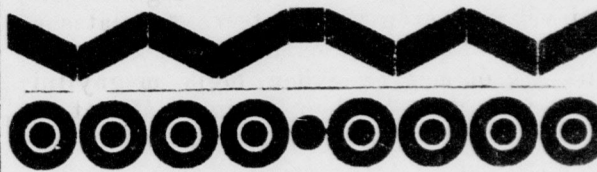
MIKADO-TEA

fejlámulhatlan jó minőségben kínoként 8 frt. — Congo 4 frt. — Souchong 5 frt. — Moning 6 frt kgrmként új aratásban (1891/92) épen most érkezett meg. Szétküldés bárhova. 1 kgr. vételnél postadíj mentesen mindenhová utánvétellel. Képes árjegyzékek ingyen és portmentesen.

Au MIKADO

cs. kir. udvari szállító.

Bécs I. Stefansplatz, Schulerstrasse 3/y.

Egy okleveles gyakorlati tanító.

könnyen felfogható methodus szerint, legkivált felnőtt személyeket a

német nyelvre

rövid idő alatt alaposan megtanítani képes, szerény díj mellett tetszés szerinti időben órákat ad.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szerkesztő
Széchenyi utca
ke...

elölzetési pén
valamint
minden k...

Bérmertelér

XVII

Az e
kus lénye
és degene
a fejlődés
dalmasko
mennek.

Igy
korunk é
jével.

A n
politikai
dön az
hatása al
mus és a
dolata.

Ez
ben törö
títk le a
tettük a

A
újabb k
hatalom,
eszmé v
teremtse
azután a

Nag
kere az
fajban a
gasztó je
tartanun
elveztet
ségek le

Mi
nemzeti
erők en
Le
His
vetelték
póknak
ról ugy
kekről.

A
vissza
lők bili
kép a
zeti esz

A „De

A
a helyb
nagyion
virágos
rült. B
Ágasház
az urak
ség. Mé
a napot

A
közűm
hasábj
járt a
bírák n
jegyzés
steini r
az az
báró, S
körül.

A
hiuság
arczása

Serédy
férjhez
S
mével

Bogár
olyan